

Innovaatiokäsitteiden määrittelyä innovaatiokohteittain yritysten ja yhteisöjen kannalta

TEKSTI | Jorma Jokela, Matti Pyykkönen

Yritykset ja yhteisöt tekevät tutkimus- kehittämis- ja innovaatiotoimintaa. Yritysten ja yhteisöjen innovaatiot ovat asiakkaille arvoa luovia tuotteita ja palveluja. Yrityksissä tiedostetaan innovaatiotoiminnan merkitys liiketoiminnalle, koska ilman asiakkaalle arvoa luovia tuotteita ja palveluja ei asiakas niitä osta.

Innovaatiolla voidaan tarkoittaa monia eri asioita ja ne voidaan määrittellä eri näkökulmista. Tässä artikkelissa innovaatiot määritellään kohdealueittain yritysten ja yhteisöjen kontekstissa. Tämän vuoksi on tärkeä määrittellä innovaatiotoiminta yritysten ja yhteisöjen näkökulmasta. Tässä artikkelissa huomioidaan myös osaamislähtöinen innovaatiotoiminta. Lisäksi on huomioitu yrityksen sisäinen

Kuva: Max Vakhtbovych / Pexels

oman toiminnan kehittäminen ja ulkoinen innovaatiotoiminta. Jokela ja Pyykkönen (2022) ovat [aiemmassa artikkelissa](#) määritelleet innovaatiokäsitteitä ammattikorkeakoulujen näkökulmasta. Innovaatiotoiminnan käsitteille on yhteistä, että innovaatiolla viitataan poikkeuksetta johonkin uuteen, arvoa lisäävään tai sitä tuottavaan kokonaisuuteen.

Erilaiset innovaatiokohteet yritysten ja yhteisöjen näkökulmasta

Erilaiset yleisimmät yritysten ja yhteisöjen innovaatiotyyppit kohdealueittain seuraavasti:

1. **Organisaatioinnovaatiot** ovat työympäristöissä, liiketoimintamalleissa tai ulkoisissa suhteissa käytettävissä olevia uusia tai uudenalaisia organisointimalleja, jotka luovat arvoa kyseiseen yritykseen tai yhteisöön (OECD & EuroStat 2005).
Organisaatioinnovaatiolla tuotetaan uusia tapoja resurssien hallintaan ja toimintaprosesseihin (Tammela 2020). Se vaikuttaa esimerkiksi yrityksen työn jakoon ja työn tekemisen malleihin. Esimerkkinä yritykset, jotka ovat ottaneet ensimmäisen kerran käyttöön nelipäiväisen työviikon. Se tehostaa yrityksen ja yhteisön toimintaa. (Raittila 2021.)
2. **Prosessi-innovaatiot** ovat merkittävästi parannettuja tai uusia muun muassa suunnittelun, tuotannon tai jakelun menetelmiä (OECD & EuroStat 2005). Prosessi-innovaatiolla tarkoitetaan myös uusien ratkaisujen käyttöönottoa prosessien parantamiseksi esimerkiksi tuotannossa, toimituksessa tai asiakasvuorovaikutuksessa tehokkuuden tai nykytilanteen vaikuttavuuden lisäämiseksi (Nihtilä, 2021). Prosessi-innovaatiosta ovat esimerkkinä yritykset, jotka ovat mukauttaneet toimintansa tuotepohjaisesta palvelukeskeiseksi. Tästä on esimerkkinä Software as a Service (SaaS), jossa asiakas ei hanki itselleen ohjelmistoa vaan ostaa ohjelmiston käyttöoikeutta palveluna. SaaS-palvelut ovat muuttaneet tapaa, jolla tietoja yhdistetään, käytetään ja hallitaan (Lohtari 2018). Tämä on tarjonnut uusia mahdollisuuksia prosessien optimointiin (Forsström 2020).
3. **Tuoteinnovaatiot**, jotka ovat merkittävästi parannettuja uusia tuotteita (OECD & EuroStat 2005). Tuoteinnovaatioilla tarkoitetaan uusien tuotteiden tai tuoteominaisuuksien kehittämistä parannetun teknologian, materiaalin tai ohjelmiston pohjalta arvoa luovalla tavalla (Vehkaperä, Pirilä & Roivas, 2013). Esimerkiksi moottoriajoneuvojen kehitys on johtanut polttomoottoreista akkukäyttöisten sähkömoottoreiden kehittymiseen (Holmberg & Erdemir 2019).
4. **Palveluinnovaatiolla** tarkoitetaan uusien palvelujen luomista tai olemassa olevien palvelujen parantamista (Lintu 2012). Palveluinnovaatio voi koostua arvoa luovasta asiakastuesta, koulutuksesta ja tuotetuesta. Palveluinnovaatiosta on esimerkkinä kaupan tarjoamat verkkotoimituspalvelut, jotka ovat luoneet asiakkaille uutta arvoa tarjoamalla helppoutta tuotteiden hankintaan. (Puolakka 2019.)
5. **Liiketoimintamalli-innovaatiolla** pyritään löytämään uusia tapoja tuottaa arvoa asiakkaille ja hyödyntää teknologiaa, uudenslaisia kanavia tai suuntaamalla uusille markkinoille tulovirtojen sekä asiakasarvon kasvattamiseksi (Kauppila 2015). Liiketoimintamalli-innovaatiosta on esimerkkinä Original Equipment Manufacturers (OEM), jolla tarkoitetaan alkuperäistä laitevalmistajaa. Joskus OEM-valmistusta kutsutaan myös omamerkkivalmistukseksi (Hildebrandt, Hanelt, Firk & Kolbe 2015). Tästä ovat esimerkkinä autoteollisuudessa syntyneet yhteiskäyttöpalvelut. Houkutellakseen uusia asiakasryhmiä on OEM:sta syntynyt autoteollisuuteen täysin uuden liiketoimintamalli. Useat OEM-valmistajat ovat harkinneet edelleen tuotantonsa painopisteen siirtämistä asiakaskokemukseen. (Kessler & Buck 2017.)
6. **Teknologia-innovaatiolla** tarkoitetaan uusien teknisten ratkaisujen kehittämistä soveltajien tarpeisiin ja toiveisiin (Diaconu 2011). Uusi teknologia mahdollistaa

uudenlaisia teknisiä ratkaisuja ja siihen pohjautuvia liiketoimintamalleja, tuotteita sekä palveluja. Tästä ovat esimerkkinä uudet tekniikat, kuten Artificial Intelligence (AI), esineiden internet (IoT) sekä Teollisuus 4.0, jotka ovat teknologiainnovaatioita. (Ramakrishna, Ngowi, De Jager & Awuzie 2020.) Nämä ovat toimineet ohjana muille innovaatioille eri aloilla kuten esim. älykäs robotiikkaa ja autonomia (Ozdemir & Patrinos 2017; Leminen, Rajahonka, Wendelind, Westerlund & Nyström 2022.)

- 7. Markkinointi-innovaatiot** ovat uusia menetelmiä tai strategioita myynnin edistämiseksi. Markkinointi-innovaatioista ovat esimerkkeinä brändit kuten Coca-Cola tai Nutella, jotka tuottavat muun muassa kampanjoita, joiden avulla asiakkaat voivat luoda ja ostaa omalla nimellä varustettuja yksittäisiä tuotepakkauksia. Mielenkiintoinen puoli kaikissa näissä muodonmuutoksissa on, että pakkaus saa uuden merkityksen (laajempi, kulttuurisempi), samalla, kun se olennaisesti vahvistaa tuotteen identiteettiä (Fournier & Avery 2011).
- 8. OECD:n ja EuroStatin (2005) määritelmässä sosiaaliset innovaatiot** puolestaan liittyvät kansalaisyhteiskuntaan, sosiaaliseen liikkeisiin ja valtioon, mutta myös liiketoimintaan. Sosiaaliset innovaatiot voidaan nähdä myös laajempänä kokonaisuutena kuin OECD:n määritelmässä. Sosiaaliset innovaatiot ovat yhteiskunnan ja organisaatioiden uusiin haasteisiin paremmin vastaavia toimintamalleja, prosesseja ja organisointitapoja tai jopa uudenlaisia instituutioita. (Nieminen & Penttinen 2017.) Sosiaaliset innovaatiot ovat uusia ratkaisuja yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvointiin ja hyvinvoinnin parantamiseen. Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi tuotteiden, prosessien, työolojen tai koulutuksen muutosta. Sosiaalisista innovaatioista ovat esimerkkinä säännökset, joilla varmistetaan, että tietty osuus organisaatioiden hallituksen jäsenistä on naisia (Arvopaperimarkkinayhdistys ry 2020, 22) tai toimenpiteet sukupuolten välisen palkkaeron poistamiseksi. (Suomaa 2018.)
- 9. Avoin innovaatio** on yhteistyöhön perustuva lähestymistapa innovaatioon. Avaamalla innovaatioprosessia ja integroimalla ulkopuolisia sidosryhmiä ja osaamista organisaatiot lisäävät omaa innovaatiokykyään ja saavuttavat kilpailuetua. (Torkkeli et al. 2007.) Esimerkki avoimesta innovaatiosta on Laurea-ammattikorkeakoulussa suunniteltu Lohjan uusi kauppakeskuskampus. Laurean uusi kampus sijaitsee aivan Lohjan kaupungin keskustassa, hyvien liikenneyhteyksien varrella ja kauppakeskuksen monipuolisten palvelujen yhteydessä. Korkeakoulukampuksen suunnittelussa tärkeässä roolissa ollut avoimuus ja sen tuomat mahdollisuudet yhteistyöhön keräävät innovatiivisia ideoita tai ratkaisuja ongelmaan ulkopuoliselta joukolta. (Nieminen & Penttinen. 2017.)

Johtopäätökset

Yritysten ja yhteisöjen kyvystä tuottaa ja hyödyntää innovaatioita on tullut näiden olemassaolon ehto (Hirvikoski, Äyväri, Hagman & Wollstén 2018). Innovaatioiden tarkastelu kohdealueittain on tärkeää, jotta yritykset ja yhteisöt voivat tuottaa asiakkaille arvoa tuottavia ratkaisuja tunnistettuihin tarpeisiin. Näihin tarpeisiin tulee luoda innovaatioprosessiin malleja ja käytänteitä. Yritykset ja yhteisöt elävät jatkuvassa

muutoksessa. Opiskelijoiden pitää saada innovaatiotoiminnan osaamista, jotta he voivat löytää innovaatiotarpeita sekä osallistua yritysten kehittämistoimintaan nyt ja tulevaisuudessa.

Lähteet:

- Arvopaperimarkkinayhdistys ry. 2020. Hallinnointikoodi. Viitattu 1.11.2022.
<https://cgfinland2017.kauppakamari.fi/wp-content/uploads/sites/39/2019/11/hallinnointikoodi-2020.pdf>
- Diaconu, M. 2011. Technological innovation: Concept, process, typology and implications in the economy. *Theoretical and Applied Economics*, 10(10), 127.
- Forsström, I. 2020. Digitalisaatio taloushallinnossa vuosien 2009–2019 ammattilehtikirjoittelussa Pro gradu -tutkielma. Laskentatoimi. Lappeenranta: Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto LUT.
- Fournier, S. & Avery, J. 2011. The uninvited brand. *Business Horizon*, 54, 193–207.
- Hildebrandt, B., Hanelt, A., Firk, S., and Kolbe, L. 2015. Entering the digital era—the impact of digital technology-related M&As on business model innovations of automobile OEMs, *International Conference of Information Systems*, Forth Worth, TX.
- Hirvikoski T., Äyväri A., Hagman K. & Wollstén P. 2018. Yhteiskehittämisen käsikirja. Espoon kaupunki. URN:ISBN:978-951-857-776-1
- Holmberg, K. & Erdemir, A. 2019. The impact of tribology on energy use and CO2 emission globally and in combustion engine and electric cars. *Tribol. Int.*, 135, 389–396. Viitattu 1.11.2022.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0301679X19301446>
- Jokela, J. & Pyykkönen, M. 2022. Innovaatiokäsitteiden määrittelyä ammattikorkeakoulujen kannalta. *Laurea Journal* 19.10.2022.
<https://journal.laurea.fi/innovaatiokasitteiden-maarittelya-ammattikorkeakoulujen-kannalta/#6de24d25>
- Kauppila, A. 2015. Liiketoimintamalli-innovaatiot rakentamisen toimialalla. Tampereen yliopisto. 120 s.
- Kessler, T., & Buck, C. 2017. How digitization affects mobility and the business models of automotive OEMs. In *Phantom Ex Machina*. 107–118. Cham: Springer.
- Leminen, S., Rajahonka, M., Wendelind, R., Westerlund, M. and Nyström, A-G. 2022. Autonomous vehicle solutions and their digital servitization business models. *Technological Forecasting and Social Change*. Elsevier 182, 122070, 1-18.
<https://doi.org/10.1016/j.techfore.2022.122070>
- Lintu, H. 2012 B-to-B-palvelutuotteiden kehittäminen tuotteistamalla. Kandidaatintyö. Lappeenranta: Lappeenrannan teknillinen yliopisto, tuotantotalous.
- Lohtari, L. 2018. SaaS –yrityksen uusasiakashankinnan tehostaminen ja työkalut. Opinnäytetyö. Liiketalouden koulutusohjelma. Helsinki: Haaga-Helia ammattikorkeakoulu.
- Nieminen, M. & Penttinen, T. 2017. Opiskelijoiden näkemykset oppimista tukevasta, innovatiivisesta ja nykyaikaisesta oppimisympäristöstä Case: Lohjan

kampusuunnitelma. Opinnäytetyö. Liiketalouden koulutusohjelma. Lohja: Laurea-ammattikorkeakoulu.

- Nihtilä, J. 2021 Teollisuuden hankinnan digitalisoituminen. Keinoja hankintojen digitaaliseen kehittämiseen. Opinnäytetyö, Insinööri (ylempi AMK), Verkostojohtaminen. Tekniikan ala. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- OECD ja Eurostat 2005, Oslo Manual: Guidelines for collecting and interpreting innovation data, The Measurement of Scientific and Technological Activities, 3. laitos, OECD, Pariisi.
- Ozdemir, V.; Patrinos, G.P. 2017. David bowie and the art of slow innovation: A fast-second winner strategy for biotechnology and precision medicine global development. *Omics*, 21, 633–637.
- Puolakka, A. 2019. Malli arvoketjun kehittämiseen teknisessä kaupassa toimittajan ja laitevalmistaja yhteistyönä. Diplomityö. Lappeenranta: Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto LUT. Tuotantotalous.
- Raittila, A. 2021. Siirtyminen nelipäiväiseen työviikkoon ja sen vaikutukset työhyvinvointiin. Opinnäytetyö. Restonomi (Amk), Matkailu- ja palveluliiketoiminta. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Ramakrishna, S., Ngowi, A., De Jager, H., & Awuzie, B. O. 2020. Emerging industrial revolution: Symbiosis of Industry 4.0 and circular economy: The role of universities. *Science Technology and Society*, 25(3), 505–525.
<https://doi.org/10.1177/0971721820912918>
- Suomaa, L. 2018. Samapalkkaisuusohjelman kokonaisarviointi 2016–2019. Helsinki: sosiaali- ja terveysministeriö.
- Tammela, T. 2020. Minimipanoksella maksimihyöty: julkisorganisaatioiden jatkuvaa digitaalista innovaatiota kokonaisarkkitehtuurityön avulla. Pro Gradu. Tietojärjestelmätiede. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Torkkeli, M., Hilmola O-P., Salmi, P., Viskari, S., Käki, H., Ahonen, M. ja Inkinen, S. 2007. Avoin innovaatio: Liiketoiminnan seitinohuet yhteistyörakenteet. Kouvola: Lappeenrannan teknillinen yliopisto.
- Vehkaperä, U. Pirilä, K. & Roivas, M. (toim.) 2013. Innostu ja innovoi, Käsikirja innovaatioprojektiepintoihin. Verkkojulkaisu. Viitattu 1.11.2022. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/122437/Innostu_ja_innovoi.pdf?sequence=1

URN <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2022110964989>

Jorma Jokela

jorma.jokela(at)laurea.fi
projektiasiantuntija

Matti Pyykkönen

innovaatori

innovaatio

innovaatiotyypit

yhteisö

yritys